

AMALDAGI KONSTITUTSIYANING HUQUQIY AHAMIYATI

*Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
Yuridik fakulteti
Davlat huquqiy fanlar kafedrası mudiri
y.f.n., dots.v.b. Sadikova Yorkinoy Salijonovna*

yorkinoy.sadikova@bk.ru

*Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
Yuridik fakulteti*

*2-bosqich 202-guruh talabasi
Sharipov Asrorjon Safar o'g'li
Asrorsharipov777@gmail.com*

Ma'lumki, konstitutsiyaviy islohotlar Yangi O'zbekiston jamiyatining evolyutsion rivojlanishidan kelib chiqayotgan hayotiy zaruratdir.

Yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizning asosiy, printsipial yangiliklari, avvalo, O'zbekiston – suveren, demokratik, huquqiy va ijtimoiy davlat ekani qat'iy belgilab qo'yilayotganida aks etadi.

O'zbekistonning 65 foizga yangilangan yangi Konstitutsiyasining qabul qilinishi O'zbekiston taraqqiyotida yangi tarixiy va burilish davriga qadam qo'rganini anglatadi. Asosiy qonunning ana shunday har tomonlama yangilangani mamlakatimizda o'tgan olti yil davomida erishilgan muvaffaqiyatlar, mustaqillik yillarida erishilgan eng muhim marralar mustahkam huquqiy va iqtisodiy poydevor qo'yilganidan dalolatdir.

O'zbekistonning eski avlodi amaldagi Konstitutsiya davlat yaxlitligi ichki va tashqi siyosiy omillarning notinch ta'sirini boshidan kechirgan murakkab tarixiy davrda qabul qilinganini biladi. 1992-yilda qabul qilingan Konstitutsiya tufayli O'zbekistonda asosiy narsa – tinchlik, barqarorlik va osoyishtalik saqlanib qoldi.

Mamlakat Konstitutsiyasi uning mustaqil ijtimoiy-siyosiy, sotsial-iqtisodiy va gumanitar rivojlanishining huquqiy asoslarini yaratdi, yangi barpo etilgan davlatning mazmun-mohiyati va maqsadlarini belgilab berdi. O'zbekistonda parlamentarizm instituti yaratildi va sezilarli darajada mustahkamlandi, ikki palatali parlament shakllantirildi va muvaffaqiyatli faoliyat ko'rsatmoqda, qonun chiqaruvchi va ijro etuvchi hokimiyatlarning samarali hamkorligi amalga oshirilmoqda, keng ko'lamli demokratik, sud-huquq va huquqiy islohotlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. amalga oshirildi. Barchamizga

ma'lumki, amaldagi Konstitutsiya qabul qilingandan buyon unga 16 marta o'zgartirishlar kiritilib, mamlakat taraqqiyotiga xizmat qildi.

Shu bilan birga, 2016-yildan boshlab Prezident Sh.M. Mirziyoyev joriy konstitutsiyaviy islohotga ob'ektiv ehtiyoj yaratdi. Ushbu ob'ektiv zarurat 2017–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini amaliy amalga oshirishning mantiqiy bosqichidan hamda mamlakatimizni rivojlantirishning tubdan yangi maqsad va vazifalarini hal etishning muhimligidan kelib chiqadi. Davlat rahbarining 2022–2026-yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasida.

Davlatimiz rahbari 2021-yil 6-noyabr kuni bo'lib o'tgan inauguratsiya marosimida so'zlagan nutqida mamlakatimizda konstitutsiyaviy islohotlarni amalga oshirishni “hayotning o'zi talab qilayotgani va islohotlarimiz mantiqi taqozo etayotganini” alohida ta'kidladi. Bu g'oyani O'zbekiston rahbari o'tgan yil 8 dekabr – Konstitutsiya kuni munosabati bilan yo'llagan tabrigida rivojlantirib, konstitutsiyaviy islohotlar “Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi mazmun-mohiyati va mantig'i, xalqimizning xohish-istaklari va takliflari bilan ta'minlanganini ta'kidladi.”

“Inson, uning hayoti, huquqlari, erkinliklari, qonuniy manfaatlarini, sha'ni va qadr-qimmatini oliy qadriyat sifatida himoya qilish Konstitutsiyaviy islohotlarimiz markazida”, deb chuqur ishonch bilan ta'kidladi. Prezidentimiz “Yangilangan Asosiy qonun chinakam xalq Konstitutsiyasiga aylanishini”, “bu jarayonda turli kasb-hunar va ijtimoiy mavqega ega kishilar tomonidan bildirilgan taklif, fikr va istaklar, albatta, inobatga olinishi”ni alohida ta'kidladi.

O'zbekiston Prezidenti tashabbusi bilan davlat hokimiyati va boshqaruvi tizimini yanada modernizatsiya qilish, iqtisodiyotni liberallashtirish, sud-huquq tizimini demokratlashtirish, davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarining ijtimoiy faollik darajasini oshirishga qaratilgan keng huquqiy baza yaratilganini ko'ramiz. muhofaza qilish va aholi farovonligini oshirish. Birgina so'nggi olti yilda Konstitutsiyamizning 21 ta moddasiga 32 ta o'zgartirish, 77 ta qonun, Prezidentning 32 ta farmon va qarori, 57 ta hukumat qarori va 38 ta boshqa huquqiy hujjatlar qabul qilindi. Mamlakatimizning qonun ustuvorligi sohasidagi xalqaro reytingi bir necha pog'onaga ko'tarildi. Bularning barchasi o'tgan qisqa davrda mamlakatimizning siyosiy-huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy-ma'naviy hayoti tubdan o'zgarganidan dalolatdir.

Menimcha, huquqshunoslar, iqtisodchilar, siyosatshunoslar va boshqa ekspertlar tomonidan nafaqat kelib tushgan takliflar, balki o'zgarishlarni hisobga olgan holda takliflar asosida katta hajmdagi tashkiliy-tahliliy ishlar amalga

oshirilganini alohida ta'kidlash zarur. so'nggi 5-6 yil ichida mamlakatda amalga oshirilgan islohotlar. Konstitutsiyaviy komissiyaga yuborilgan har bir taklif oshkoralik tamoyili asosida atroflicha o'rganilganiga shubham yo'q va bu yangilangan Konstitutsiyani chinakam ommabop deyinsh imkonini beradi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda amalga oshirilgan islohotlar davlatimiz rahbarining qonun muallifi xalq ekanligi haqidagi g'oyasi naqadar hayotiy ekanini yaqqol namoyon etdi. Bu erda men quyidagilarga alohida e'tibor qaratgan bo'lardim. Albatta, amaldagi Konstitutsiyaga o'zgartirishlar referendumsiz ham Oliy Majlisning har ikki palatasining uchdan ikki qismi ovozi bilan kiritilishi mumkin edi, biroq Prezident umumxalq referendumini o'tkazishni taklif qildi. Bu jarayonda butun yurt xalqi ishtirok etayotgani davlatimiz rahbarining o'z fuqarolariga, ularning fikr va istaklariga bo'lgan e'tiboridan dalolatdir. Mamlakatimiz rahbarining xalq bilan muloqotda g'ayrat va ilhom olayotgani ulkan va tub islohotlarni amalga oshirishda, jumladan, Konstitutsiyaga nisbatan shijoat va shijoat bag'ishlaydi. Shu o'rinda Shavkat Mirziyoyevning 2016-yil 14-dekabr kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish marosimida Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi esga tushdi va u yerda shunday degan edi: "Men o'zinning eng muhim vazifam, deb hisoblayman. aholi bilan doimiy muloqotni rivojlantirish, uning qonunchilik talablari, so'rov va takliflarini o'rganish va amalga oshirishga qaratilgan aniq chora-tadbirlarni ko'rish ustuvor vazifa etib belgilandi. Aynan mana shu fakt davlatimiz rahbarining barcha faoliyati inson manfaatlariga qaratilganligini yana bir bor tasdiqlaydi. Konstitutsiyaga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish bo'yicha keng jamoatchilik: o'qituvchilar, tadbirkorlar, fermerlar, fuqarolik jamiyati institutlari, milliy madaniyat markazlari, siyosiy partiyalar vakillari, mahallalar aholisi, huquq-tartibot idoralari vakillaridan minglab takliflar kelib tushgani bunga misol bo'la oladi. jamoat tashkilotlari, O'zbekiston ekspert va ilmiy doiralari vakillari. Natijada Konstitutsiyaviy qonun loyihasining umumxalq muhokamasi chog'ida uni takomillashtirish yuzasidan 220 mingdan ortiq takliflar kelib tushdi.

Mamlakat xalqining o'zi o'z takliflari bilan O'zbekiston taraqqiyotining barcha sohalarida muammolarni ochib, amaliy tavsiyalar bermoqda. Ana shunday ob'ektiv voqelik materiallari nafaqat konstitutsiyaviy islohotlar, balki mamlakatimiz iqtisodiyotining ko'plab sohalarini modernizatsiya qilish bo'yicha amaliy va fundamental tadqiqotlar uchun ulkan faktik kapital bo'lib xizmat qilgan va xizmat qiladi.

Shuningdek, yangilangan Konstitutsiya loyihasi xalqaro ekspertlar, rivojlangan davlatlar tahlil markazlari va nufuzli tashkilotlar tomonidan ham xorijiy ekspertizadan o'tganini alohida ta'kidlash lozim. Xorijiy nashrlar materiallarida yetakchi tahliliy markazlar, ilmiy-tadqiqot institutlari mustaqil O'zbekiston taraqqiyotini katta qiziqish bilan kuzatayotgani, o'z elektron portallarida mamlakatimizda kechayotgan ijtimoiy-siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarga oid materiallarni joylashtirganidan dalolat beradi.

O'tgan olti yil davomida respublikada amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlarning muvaffaqiyatli natijalari xorijiy rasmiy doiralar tomonidan ham keng e'tirof etilmoqda. Jamiyatimizni isloh qilish, demokratlashtirish va liberallashtirish, mamlakatni tubdan tarkibiy o'zgartirish va modernizatsiya qilish bo'yicha chuqur o'ylangan uzoq muddatli dastur davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari vakillari va siyosatchilarning alohida e'tiboriga molik bo'lmoqda.

Xorijlik ekspertlar yangilangan Konstitutsiya loyihasining demokratik va insonparvarlik mohiyatini ta'kidlab, unda ilg'or xalqaro andozalar asosida fundamental umuminsoniy qadriyatlar va demokratik tamoyillar mustahkamlangani qayd etildi.

Konstitutsiyaviy qonun loyihasini tayyorlash jarayonida BMT, YEXHT, ShHT, Yevropa Ittifoqi, Turkiy davlatlar tashkiloti va boshqa xalqaro tuzilmalar tomonidan qabul qilingan 400 dan ortiq xalqaro hujjatlar, 190 ga yaqin davlat konstitutsiyalari puxta tahlil qilindi. Bularning barchasi yangilangan Konstitutsiya loyihasini tayyorlash jarayoni har tomonlama puxta o'tganini tasdiqlaydi. Milliy va xorijiy ekspertlarning mamlakatimiz va xorijdagi nashrlaridagi materiallar yangilangan Konstitutsiya va bo'lajak referendum butun jamiyatni Yangi O'zbekiston qurish g'oyasi atrofida birlashtirganidan dalolat beradi. Ishonch bilan aytishimiz mumkinki, O'zbekistonning yangilangan Konstitutsiyasi eng zamonaviy demokratik qadriyatlarni, rivojlangan demokratik davlatlarning konstitutsiyaviy qurilishining xalqaro amaliyotini chuqur tahlil qilish natijalarini o'zida mujassam etgan. Mamlakatimizda amalga oshirilgan konstitutsiyaviy islohotlar tajribasi va ilg'or jahon konstitutsiyaviy tajribasi, o'zbek xalqining milliy an'analari va mentaliteti asosida ishlab chiqilgan Asosiy Qonun uning demokratik tanlovini mustahkamladi. Bu munozara nafaqat shaklan, balki mazmunan ham chinakam milliy tus oldi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Sh.M.Mirziyoyev Yangi O'zbekistonda erkin va faravon yashaylik. „Tasvir“ nashriyot uyi Toshkent 2021. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi hamda O'zbekiston yoshlari forumidagi nutqidan
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi „ O'zbekiston“ NMIU Toshkent
 - a. 2021 128 modda
3. O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyasi T-; 01.05.2023, T-; // <https://www.lex.uz>
4. Normativ-huquqiy hujjatlar:
5. PF-67-son 08.05.2023.Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini amalga oshirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida // <https://www.lex.uz>
6. PF-6108-son 06.11.2020, O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida // <https://www.lex.uz>